

УДК 352.25

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Амосов Олег Юрійович,

д.е.н, професор кафедри економічної теорії
та фінансів Навчально-наукового інституту

«Інститут державного управління» Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна
Зілінська Аліна Сергіївна

аспірант за спеціальністю «Публічне управління та
адміністрування» ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Новікова Анна Леонідівна

студентка 2 року навчання магістратури

за спеціальністю «Публічне управління та
адміністрування»

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Стратегічним напрямом інституціональних змін в системі державного управління в Україні є трансформація наявної моделі публічної влади, запровадження принципів децентралізації та субсидіарності, імплементація позитивного зарубіжного досвіду регіонального управління. З метою виявлення змісту державного управління на регіональному рівні за умов розвитку ринкових відносин важливо визначити, по-перше, як формується та реалізується сучасне державне (публічне) управління на регіональному рівні, по-друге, на основі яких принципів відбувається взаємодія механізмів управління і самоврядування, по-третє, наскільки доцільним на сьогодні є виокремлення субрегіональних рівнів та їх роль у формуванні стратегії сталого розвитку.

З часу проголошення незалежності наша країна намагається перейти від радянської концепції побудови системи місцевого самоврядування до загальноєвропейської, яка ґрунтується на принципах Європейської Хартії місцевого самоврядування, децентралізації та регіоналізму, правової, адміністративної та фінансової самостійності органів місцевого самоврядування. І в цьому процесі правове забезпечення державної регіональної політики України є необхідною передумовою розвитку територій. Протягом багатьох років існування України як незалежної держави законодавство у сфері публічного управління, зокрема і з питань регіонального розвитку, так і не було остаточно сформовано, тому і досі перебуває на стадії становлення. На даний час є можливість оцінити рівень керованості будь-яких підсистем державного (публічного) управління.

При цьому якісне оновлення механізму публічного управління сталим розвитком потребуватиме врахування зовнішніх та внутрішніх факторів раціоналізації державного управління. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» визначила основні завдання трансформації системи державного управління: проведення системних реформ, гармонізація законодавства України із законодавством ЄС, імплементація норм законодавства найбільш розвинених демократичних країн-членів ЄС адаптації національної правової системи України до європейської правової системи, проведення низки реформ, зокрема, судової, адміністративної, системи самоврядного управління, численних галузевих реформ [1].

Разом з тим, європейський вектор розвитку України вимагає нагального вирішення проблеми територіальної організації влади на основі побудови досконалих механізмів регіонального управління. В. Мартиненком запропоновано загальний алгоритм формування управлінської парадигми [2], яку доцільно застосовувати й при розробці програм регіонального розвитку. Сталий розвиток як новітня парадигма суспільного розвитку визначена як стан взаємодії соціальних суб'єктів та навколишнього середовища, що забезпечує існування й виживання людської цивілізації. У контексті нашого дослідження мова йде про публічно-

управлінський аспект сталого розвитку.

На основі методології теорії регіонального розвитку є можливість: виявляти тенденції розвитку регіонів; розробити моделі й механізми регіонального розвитку; прогнозувати результати реалізації галузевих і локальних реформ; напрацювати алгоритми реалізації системних реформ.

Держава як носій загальнонаціональних інтересів має грати провідну роль у створенні та постійному удосконаленні як концептуальних основ, інституціональних механізмів реалізації регіональної політики, так і в реалізації конкретних місцевих проектів і програм. Але практика демократизації в суспільному житті багатьох країн свідчить, що в умовах зростання багатогранності напрямів діяльності суспільства, його диференціації та індивідуалізації в усіх сферах суспільного життя, будь-який державний апарат настільки віддалений від інтересів індивіда, що не спроможний враховувати місцеві особливості та інші специфічні умови життя громад.

З огляду на стратегічний вибір євроінтеграції, концептуальні засади реформування регіонального управління в Україні мають відповідати європейським нормам і стандартам територіального управління [3]. Такий підхід дозволить задіяти нові (апробовані світовою практикою) організаційні та інституційні механізми й інструменти реалізації регіональної політики; диверсифікувати джерела, запровадити нові підходи до надання бюджетних коштів і фінансування регіонального розвитку; розширити можливості регіонів щодо залучення приватного капіталу, коштів міжнародних фондів для фінансування регіональних і міжрегіональних проектів.

Формування інтегрованого механізму публічного управління регіональним розвитком вимагає реалізації таких завдань: по-перше, розвинути засади застосування в Україні європейських стандартів врядування на регіональному рівні у безпосередньому взаємозв'язку з принципами демократичного врядування; визначити вплив спільної регіональної політики ЄС на удосконалення механізмів регіонального управління у країнах-членах ЄС; висвітлити методологію імплементації європейських стандартів регіонального управління в державно-

управлінській практиці України; проаналізувати інституційне та інструментальне забезпечення реформування системи регіонального управління в Україні на європейських засадах; на основі комплексного підходу щодо проведення реформування системи регіональної влади розробити пропозиції щодо удосконалення регіонального управління. Закон України «Про засади державної регіональної політики» визначає регіональний розвиток як процес соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних та інших позитивних змін у регіонах [4].

Центральною проблемою формування раціональних механізмів регіонального управління в контексті політики сталого розвитку виступає використання застарілих організаційних механізмів територіального управління, асиметричність трансформаційних процесів в системі місцевого самоврядування, не розробленість нормативно-правової бази регіонального управління, відсутність модельного законодавства щодо адаптації зарубіжного досвіду. Саме такі складові не дозволяють забезпечити належну ефективність механізмів державного управління регіональним розвитком, враховувати особливості функціонування недержавного сектора економіки, тенденції демократизації управління, характерні для країн-членів Європейського Союзу.

Для ефективної реалізації державної регіональної політики необхідним є створення належних умов для функціонування мережі недержавних інституцій регіонального і місцевого розвитку. Шляхи і конкретні механізми досягнення євроінтеграційних цілей України, тактичні підходи можуть і повинні бути гнучкими, чутливими до змін, що відбуваються як всередині окремої національної держави, так і в ЄС, у всьому світі. Досі головна увага органів влади центрального рівня в Україні приділялася розбудові механізмів політичних відносин з ЄС. Водночас, сьогодні зусилля мають зосередитися на суттєвому поглибленні та розширенні практичного співробітництва між Україною та ЄС за всіма напрямками – політичному; економічному та торговельному; зовнішньополітичному та у сфері безпеки; у галузі юстиції та внутрішніх справ. Така співпраця повинна сприяти здійсненню у країні

системних реформ, забезпеченню сприятливих для України умов у контексті реалізації положень про Асоціацію з ЄС.

Крім того, Україна у своїй регіональній політиці активно опирається на нормативно-правові документи Європейських інституцій, зокрема: Європейську хартію місцевого самоврядування; Європейську конвенцію про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, а також додаткові протоколи до неї; керівні принципи сталого просторового розвитку Європейського континенту; спільне рішення Європейського Парламенту та Європейської Ради «Про Європейські групування з метою територіальної кооперації»; інші документи Ради Європи та Європейської Комісії.

Впровадження нових підходів до реалізації державної регіональної політики має забезпечити виконання Україною своїх зобов'язань перед Радою Європи у галузі розвитку регіональної та місцевої демократії, виконання Резолюції та Рекомендації Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи щодо України.

Література:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

2. Мартиненко В. М. Державне управління: шлях до нової парадигми (теорія та методологія) : монографія / В. М. Мартиненко. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2020. – 218 с.

3. Павлюк А. П. Вирішення проблеми міжрегіональних диспропорцій як складова державної регіональної політики України / А. П. Павлюк // Стратегічна панорама. – 2002. – № 4. – С. 103 – 110.

4. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05 лютого 2015 р. № 156-VII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19).

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.